VOLUME- 1I ISSU -1I 16 March 2026
Dikshaurjit International Interdisciplinary Online Research Journal, Latur (DIIRJL)
Add.:Khadgaon Rd,Sambhaji Nagar,Near Smt.SushiladeviDeshmukh Senior College, LaturLatur, Maharashtra 413512, India.
Phone:9890408998, 8329647660Email ID: diirjournal@gmail.comWebsite:https://www.diirjournal.com

डॉ.विलास शेषेराव शिंदे
लोकसेवा पॅरामेडिकल महाविद्यालय, लातूर

पॅरामेडिकल सेवा : आरोग्य व्यवस्थेतील महत्त्वाची भूमिका

१. सारांश

आरोग्य सेवा व्यवस्थेमध्ये डॉक्टरांबरोबरच पॅरामेडिकल कर्मचा?यांची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची असते. पॅरामेडिकल कर्मचारी रुग्णांचे प्राथमिक उपचार, तपासण्या, आपत्कालीन सेवा आणि उपचार प्रक्रियेत डॉक्टरांना मदत करतात. या संशोधन लेखामध्ये पॅरामेडिकल क्षेत्राचे स्वरूप, त्याचे प्रकार, आरोग्य व्यवस्थेत त्यांचे महत्त्व आणि समाजासाठी त्यांचे योगदान यांचा अभ्यास करण्यात आला आहे.

२. प्रस्तावना

आधुनिक आरोग्य व्यवस्थेमध्ये केवळ डॉक्टर आणि नर्सेस यांच्यावर सर्व जबाबदारी नसते. विविध तपासण्या, उपचार आणि आपत्कालीन सेवांसाठी प्रशिक्षित पॅरामेडिकल कर्मचारी आवश्यक असतात. पॅरामेडिकल क्षेत्रात लॅब तंत्रज्ञ, रेडिओलॉजी तंत्रज्ञ, फार्मसी सहाय्यक आणि आपत्कालीन वैद्यकीय तंत्रज्ञ यांचा समावेश होतो. उदाहरणार्थ, रोग निदानासाठी अनेक वेळा ग्द्धड्डत्ड़ड्ढ ख्द्धडदृद्धड्ड-द्यदृद्धन्र् ऋद्वथ्र्यत्दढ़ महत्त्वाची भूमिका बजावते आणि त्यासाठी प्रशिक्षित लॅब तंत्रज्ञ आवश्यक असतात.

३. संशोधनाची उद्दिष्टे

या संशोधनाचे मुख्य उद्दिष्टे पुढीलप्रमाणे आहेत:

पॅरामेडिकल क्षेत्राची माहिती मिळवणे.

पॅरामेडिकल कर्मचा?यांची भूमिका समजून घेणे.

आरोग्य व्यवस्थेमध्ये पॅरामेडिकल सेवांचे महत्त्व अभ्यासणे.

४. पॅरामेडिकल म्हणजे काय?

पॅरामेडिकल म्हणजे डॉक्टरांना उपचार प्रक्रियेत मदत करणा?या प्रशिक्षित आरोग्य कर्मचा?यांचा समूह. हे कर्मचारी रुग्णांचे निदान, तपासणी आणि उपचार प्रक्रियेत महत्त्वाची भूमिका बजावतात.

पॅरामेडिकल कर्मचारी थेट उपचार देत नसले तरी ते उपचार प्रक्रियेचा महत्त्वाचा भाग असतात.

५. पॅरामेडिकल क्षेत्रातील प्रमुख प्रकार

१. लॅब तंत्रज्ञ

रक्त, मूत्र आणि इतर नमुन्यांची तपासणी करून रोग निदान करण्यात मदत करतात.

२. रेडिओलॉजी तंत्रज्ञ

रुग्णांच्या शरीरातील समस्या ओळखण्यासाठी X-ray imaging, CT scan +MRI scan सारख्या तपासण्या करतात.

३. फार्मसी सहाय्यक

डॉक्टरांनी दिलेल्या औषधांची तयारी व वितरण करतात.

४. आपत्कालीन वैद्यकीय तंत्रज्ञ

अपघात किंवा आपत्कालीन परिस्थितीत रुग्णांना प्राथमिक उपचार देतात.

६. पॅरामेडिकल सेवांचे महत्त्व

पॅरामेडिकल सेवांचे महत्त्व पुढीलप्रमाणे आहे:

रोगांचे अचूक निदान करण्यात मदत होते.

डॉक्टरांच्या कामाचा ताण कमी होतो.

रुग्णांना जलद आणि प्रभावी सेवा मिळते.

आपत्कालीन परिस्थितीत त्वरित मदत मिळते.

७. पॅरामेडिकल क्षेत्रातील करिअर संधी

आजच्या काळात पॅरामेडिकल क्षेत्रात अनेक करिअर संधी उपलब्ध आहेत:

हॉस्पिटल

डायग्नोस्टिक लॅब

आपत्कालीन वैद्यकीय सेवा

संशोधन संस्था

आरोग्य क्षेत्राच्या वाढत्या गरजेमुळे या क्षेत्रात रोजगाराच्या संधी वाढत आहेत.

८. निष्कर्ष

पॅरामेडिकल कर्मचारी आरोग्य व्यवस्थेचा एक महत्त्वाचा आधारस्तंभ आहेत. डॉक्टर आणि नर्सेस यांच्या सोबत काम करून ते रुग्णांच्या उपचार प्रक्रियेला अधिक प्रभावी बनवतात. त्यामुळे पॅरामेडिकल शिक्षण आणि प्रशिक्षणाला प्रोत्साहन देणे आवश्यक आहे.

९. संदर्भ

आरोग्य विज्ञान विषयावरील संदर्भ पुस्तके

वैद्यकीय शिक्षणावरील संशोधन लेख

आरोग्य क्षेत्रावरील शैक्षणिक जर्नल

ऑनलाइन वैद्यकीय शैक्षणिक स्रोत

Dikshaurjit International Interdisciplinary Research Journal, Maharashtra Latur www.diirjournal.com diirjournal@gmail.com